

pak není žádného problému a netřeba si všimati dat základního sporu (§ 568 Osp.). Pakliže však revise podle dat obnoveného sporu nebyla by přípustná, tehdy příjdou v úvahu data sporu základního a tehdy může býti revise přípustná i podle toho, protože byla by přípustná v základním sporu (§ 574 Osp.).

K vůli úplnosti se poznamenává, že to, co bylo uvedeno o přípustnosti revise v obnoveném sporu, platí i ohledně revisního rekursu, kdežto otázka apelování ku soudu druhé stolice zůstala novelisací zákona v podstatě nezměněna.

Dr. Julius Hexner, advokát, Lipt. Sv. Mikuláš:

Dividenda a tantiéma na Slovensku.

Dľa § 163 odst. 2. obch. zák., má účastinár počas trvania spoločnosti nárok len na ten čistý zisk, ktorý sa dľa stanov rozdelí medzi účastinárov a dľa § 165 posl. odst. nemôže mať nárok na dividendu,okiaľ stratami umenšená základná istina nie je znova doplnená.

Otázka, ktorou sa zaoberáme, je, že keď základná istina vôbec nie je zmenšená, či môžu v smysle cit. § 163 stanovy samy, čistý zisk úplne vyčerpať tak, že z toho pre účastinára nič nezostane na rozdelenie? Konkrétne, či môžu tantiémy pohltnúť celkom dividendu?

Stanovy, ktoré sa ako také pokladajú za smluvu, uskutočnenú s jednej strany medzi účastinárom a s druhej medzi účast. spoločnosťou — zpravidla v tomto smere určujú:

a) v prvom rade doplnenie rezervnej základiny cieľom zabezpečenia pôvodnej výšky základnej istiny;

b) doplnenie v služobnej smluve ustálenej odmeny (platu) správy a zamestnancov spoločnosti tak zvanou tantiémou, t. j. stanovy predpisujú, že určité percento čistého zisku má sa v určitom poradí rozdeliť medzi členov správy a zamestnancov. Rozdelenie vykoná valné shromáždenie dľa § 179, bod 2. obch. zák. Týmto cieľom ustanovujú stanovy dľa vžitej šablóny asi toto:

§

»Každému účastinárovi patrí pomerná časť spoločného majetku, avšak počas trvania spoločnosti má každý účastinár nárok len na zisk, ktorý sa rozdelí medzi účastinárov v smysle uzavretia valného shromáždenia.«

§

»Čistý zisk rozdelí sa takto a v tomto poriadku:

1. 10% čistého zisku prideli sa zásobnej istine,
2. 6% členov správy,
3. 3% úradníkom,
4. o upotrebení zbytku rozhoduje valné shromáždenie.«*)

V obchodnom živote vyskytla sa otázka, či väčšina na valnom shromáždení má právo tieto, v bodoch 1.—3. označené, cifrové percentá zvýšiť, i proti odporu menšiny? Či toto zvýšenie môže ísť tak ďaleko, že na dividendu z čistého zisku nič neostane? Obchodný zákon o tom výslovne nedisponuje. Vyvinula sa však do dnes stála súdna prax v zápornom smysle.

»Taký predpis stanov — že zisku má byť z čiastky, a to aspoň 5 percent z neho, použité na rozmnoženie rezervnej základiny a že zbývajúca — teda na rozmnoženie rezervnej základiny nepoužitá suma — má byť medzi účastinárov rozdelená — je záväzná a imperatívna. A keď stanovy predpisujú toto, vtedy valné shromáždenie — trebárs v smysle § 179 rozdelenie zisku patrí do jeho pôsobnosti — v prípade odpo-

*) Túto normu obsahuje už cit. § 179 bod 2. obch. zák., takže táto dispozícia stanov je celkom zbytočná.

rovanie niektorého člena — nemá právo rozhodnutím väčšiny s dôchodkom odchylné disponovať — HD 197/1916«. Ďalej: »Dľa stanov účastinnej spoločnosti zo zisku treba použiť 10% na odmenu (tantiemu) správy a 2% na odmenu členov dozorného výboru. Táto kvóta je maximálna, ktorú ani valné zhromaždenie nemôže zvýšiť. HD 31/1915«. (Fundárek: Obchodný zákon, str. 113—114). Takiste Kúria č. 1491/1903 a zásadne rozhodnutia E. H. 335 a 1312/1906, konečne C 389/1913. (Szende Péter Pál Hiteljog I. str. 278).

Oproti tejto stálej praxi rozhodol najvyšší súd dňa 23. júna 1936 práve celkom opačne, to jest čo uznala Kúria ako maximum, on ako minimum, bez toho žeby si bol všimol doteraz platnú zásadu, alebo odchytku od nej odôvodnil, vyhlasujúc:

»Z textu § 34 stanov jasne vychádza na javo, že ten predpis zašitý z čistého zisku v prvom rade 10% v prospech zásobnej základiny 6% členom správy a 3% úradníkom a že o zbytku čistého zisku rozhoduje valné zhromaždenie bez toho, že by stanovy určily, akým spôsobom má sa ten zbytok rozdeliť. Z toho plynie, že valné zhromaždenie je oprávnené i zo zbytku čistého zisku prideliť ďalšiu časť v prospech zásobnej základiny členom správy a úradníkom a že percentuálna časť označená v bodoch 1—3 je len minimálna, ktorú treba na tieto účely upotrebiť. Správny smysel spomenutého ustanovenia je tedy ten, že venovanie percentuálnych častí označených v bodoch 1—3 je obligátne, valné zhromaždenie však má oprávnenie na základe bodu 4. fakultatívne na tieto účely i ďalšie prídely čistého zisku upotrebiť«.

Najvyšší súd pri riešení tejto otázky sa nezaoberal otázkou, či valné zhromaždenie má to isté právo i v prípade odporovania niektorého účastinára? To je však ten punctum saliens, o ktorý sa točí celý spor, či totiž majorizovaním môže byť zbavený účastinár toho nároku, ktorý mu určuje § 163 odst. 2. obch. z.

Tento stav v terajšej judikatúre, tak hlboko zasahuje jednak do hospodárskeho života, jednak do účastinného práva (ktorého medzery sa i bez toho veľmi zneužívajú): — že základná reforma účastinného práva stala sa podstatným požiadavkom nášho všeobecného národného hospodárskeho života.

Pozn. redakcie: Bolo stálou praxou býv. uhorskej Kúrie, že valné zhromaždenie úč. spoločnosti nesmie sa odchyliť od predpisov stanov disponujúcich o rozdelení čistého zisku. Jestliže tedy stanovy nariaďujú, že to, čo ostane po doplnení zásobnej istiny a vyplatení tantiém atď. má sa rozdeliť ako dividenda medzi účastinárov, nemôže valné zhromaždenie preniesť zisk na nový účet, ani dotovať zásobnú istinu nad mieru, určenú stanovami, ani prideliť na tantiému správnej rady väčšiu sumu, než predpisujú stanovy. V rozhodnutí C 389/1913 vypovedala kúria, že stanovami určená tantiémová kvóta správnej rady resp. dozornej rady je maximálna a že ju valné zhromaždenie nemôže zvýšiť. (Stanovy určovali, že z čistého zisku dostane správna rada 10%, doz. rada 2%, o zbytku rozhoduje valné zhromaždenie). Naproti tomu rozhodnutie C 248/1912 znie tak, že keď sa má dľa stanov prideliť zásobnej istine a spoň 10% čistého zisku, je valnému zhromaždeniu ponechané na vôli, či chce použiť na tento cieľ 10% čistého zisku alebo viac. Prax terajšej maďarskej kúrie ustálila sa tak, že predpis stanov, že o rozdelení zisku rozhoduje valné zhromaždenie, odporuje zákonu a to i v tej forme, keby stanovy na pr. určovali že sa má 5% zisku použiť na doplnenie zásobnej istiny, 10% na tantiému správnej rady a 2% na remuneráciu úradníctva a o zbytku má rozhodnúť valné zhromaždenie (C 1068/1929, C 5796/1929). Táto judikatúra sa odôvodňuje poukazom na § 157 bod 14. obch. z. a motivuje sa úvahou, že by štatutárne ustanovenie, dľa ktorého má o rozdelení zisku rozhodovať valné zhromaždenie, dalo majorite možnosť pozbaviť minoritu nároku na dividendu.